Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani jud. T. Avasiloaie
Dosarul nr. 3a-1656/22 (2-21055423-02-3a-05122022)

D E C I Z I E

27 septembrie 2023 mun. Chişinău

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Preşedintele completului Veronica Negru
Judecătorii Ecaterina Palanciuc și Ina Dutca
Grefier Marina Samatiuc

examinînd în ședință de judecată publică, cererea de apel înaintată de Vasile Popovici împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 23 iunie 2022, în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Popovici Vasile împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și încasarea cheltuielilor de judecată

C O N S T A T Ă :

Circumstanțele cauzei:

La data de 14.04.2021, avocatul Eugeniu Mustață în interesele lui Vasile Popovici a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 dată în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și a recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.3-6).

În motivarea acţiunii, reclamantul a indicat că, începând cu 31.03.2011, este pensionar în conformitate cu Legea asigurării cu pensii a militarilor și a

persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993.

Comunică că la data de 14.08.2019, s-a reangajat în structurile de forţă, unde a activat până la data de 11.12.2020 şi de la 15.12.2020 până la 09.02.2021.

În acest context, a fost emisă Adeverinţa Serviciului de Protecţie şi Pază de Stat al RM din 11.02.2021, prin care s-a stabilit că la data de 09.02.2021, vechimea în muncă a reclamantului ce dă dreptul la pensie constituie 25 ani, 09 luni, 21 zile.

Invocînd prevederile art.2, art.55 alin.(1), art.61 alin.(1) al Legii nr.1544-XII din 23.06.1993, reclamantul consideră că, reieşind din prevederile alin.(1) al art.61 din Legea nr,1544-XII din 23 iunie 1993, legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanţe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare şi data apariţiei lor, stabilind doar că recalculul se va face pentru perioada precedentă dar cel mult pentru 12 luni de la data de punerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Mai mult ca atât, susține că prevederile art.61 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993, stabilesc clar că recalculul se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare şi nu în momentul pensionării, aşa cum se invocă şi mai departe norma indică „dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. ”

Totodată, atrage atenţia că pârâta, Casa Naţională de Asigurări Sociale a început a stabili, calcula şi achita pensia angajaţilor structurilor de forţă începând cu 01 ianuarie 2017, iar din data intrării în vigoare a Legii nr.1544-XII din 23 iunie 1993 şi până la 01 ianuarie 2017, circumstanța precum reangajarea în structurile de forţă constituia temei de recalculare a pensiei.

În acest context, având în vedere că în tot acest timp legea a fost interpretată în sensul direct al ei, în vederea recalculării pensiilor după reangajarea în serviciu, după atâţia ani este inadmisibil faptul interpretării diferite al legii în mod abuziv defavorabil salariatului/pensionarului, numai pentru faptul că s-a schimbat instituţia abilitată în vederea achitării pensiilor.

Prin urmare, o interpretare precum că art.61 Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, nu prevede expres recalcularea pensiei după eventuala reangajare este lipsită de o justificare, ori, prin aplicarea tehnicii legislative de a include toate circumstanţele şi actele care pot duce la recalcularea pensiei este inoportună şi imposibilă.

Concluzionează reclamantul că, interpretarea prevederilor art.61 Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993, sub aspectul că nu poate fi temei de recalculare a

pensiei acele circumstanțe care nu sunt indicate expres în normă, în contextul în care norma nu prevede exhaustiv nici o circumstanță, reduce norma la absurd.

Or, dispoziţiile art. 61 din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993, cert şi expres prevăd 3 situaţii în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, şi anume: 1) existenţa documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare m serviciul militar.

În sensul dat, remarcă faptul că la prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei legislatorul nu a indicat faptul că aceste acte trebuie să fi existat până data stabilirii pensiei şi nici nu rezultă din lege acest fapt.

Astfel, alegaţia precum că recalcularea pensiei se face doar în baza actelor ce au existat până la data stabilirii pensiei dar au fost prezentate ulterior este o concluzie eronată la care s-a ajuns prin excluderea ipotezelor concrete din aria de ipoteze pe care le acoperă norma juridică respectivă, denaturând în mod vădit norma.

Reiterează că, la prevederile alin.(1) al art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23.06.1993, legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanţe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare şi data apariţiei lor, stabilind doar că recalculul se va face pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data de punerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Şi cel mai important moment, pentru a înţelege faptul că perioada de serviciu acumulată după data stabilirii la pensie, constituie temei de recalculare a pensiei, sunt relevante prevederile art.2 alin.(2), coroborat cu art.61 alin.(2) ale Legii nr. 1544 din 23.06.1993, din care rezultă cu certitudine că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei i se recalculează pensia după trecerea lor în rezervă sau în retragere (demisie/concediere).

Notează că deşi prevederile mai sus invocate sunt inaplicabile speţei, aici legislatorul a indicat expres faptul că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei această circumstanță constituie temei de recalculare a pensiei după încetarea serviciului.

O interpretare diferită a prevederilor art. 61 din Legea ПГ.1544-XП din 23.06.1993, decât cea acceptată pe toată perioada 23 iunie 1993 şi până la 01

ianuarie 2017, în sensul reţinut de pârâtă, este inadmisibilă, deoarece contravine principiului securităţii raporturilor juridice degajat de art.6 din Convenția europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților fundamentale, în partea ce ţine de previzibilitatea legii în corelare cu principiul încrederii legitime. Potrivit jurisprudenţei Curţii de Justiţie a Comunităţilor Europene (de exemplu cauzele Facini Dori v Recre, 1994, Foto-Frost v Hauptzollant Ltibeck. Ost, 1987), principiul încrederii legitime impune ca legislaţia să fie clară şi preductibilă, unitară şi coerentă, prin urmare să nu fie interpretabilă şi folosită împotriva părţii slabe.

De asemenea, reţine faptul că Casa Naţională de Asigurări Sociale nu a indicat care a fost necesitatea schimbării practicii de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare raportate la perioada de stabilire a pensiei de către structurile de forţă, or, din obiectul acţiunii rezultă că reclamantul urmăreşte obţinerea unei pensii mai bune, drept garantat de art.47 alin.(2) al Constituţiei RM.

Subliniază că chiar dacă dreptul la pensie, nu este un drept de sine stătător, consacrat şi apărat ca atare de Constituţia RM şi CEDO, graţie caracterului patrimonial al prestaţiilor sociale, a fost asimilat de către Curte, în anumite condiţii, unui drept de proprietate (proces denumit „socializare a noţiunii de bunuri”), iar, în consecinţă, protecţia dreptului la pensie oferită de art. 47 din Constitute, este „condimentată” cu protecţia oferită de art. 46 din Constitute şi art. 1 al Protocolului 1 al CEDO.

În acest sens, menţionează că pârâtul nejustificat a nesocotit perioada 14.08.2019 - 11.12.2020 şi perioada 15.12.2020 - 09.02.2021, ca circumstanţă generatoare pentru recalcularea pensiei, contrar prevederilor art.61 alin.(l) din Legea nr.1544-XII din 23.06.1993, ori coroborat cu prevederilor pct.4 lit.a) al H.G. nr.78 din 21.02.1994, recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare, media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani din 23 iunie 2022, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Vasile Popovici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 dată în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și a

recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.43, 50-55).

Solicitările apelantului:

La data de 24 iunie 2022, avocatul Eugeniu Mustață, în interesele lui Vasile Popovici a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Rîșcani din 23 iunie 2022, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f.d.49, 63-67).

Termenul de declarare a apelului:

Conform art. 231 alin.(1) din Codul administrativ, hotărîrile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Potrivit art.232 alin.(1), (2) din Codul administratiuv, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic.

Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate.

Din materialele pricinii urmează că, hotărîrea contestată a fost pronunțată la data de 23 iunie 2022 (f.d.43), cererea de apel nemotivată a fost înregistrată la data 24 iunie 2022 (f.d.49), hotărîrea motivată fiind recepționată de partea apelantă la data de 22 noiembrie 2022 (f.d.58), cererea de apel motivată a fost înregistrată la data de 05 decembrie 2022 (f.d.63-67). Astfel, instanța conchide că atît cererea de apel nemotivat cît și cererea de apel motivat au fost depuse în termenii prevăzuți de lege.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de apel înaintată, apelantul a indicat aceleași temeiuri de drept și de fapt ca și în acțiune.

La data de 27 decembrie 2023, terțul Serviciul de Protecție și Pază de Stat a depus referință prin care a solicitat admiterea apelului ca fiind întemeiat.

Apelantul Vasile Popovici, avocatul acestuia Eugeniu Mustață, reprezentantul intimatului Casa Naţională de Asigurări Sociale și reprezentantul persoanei terțe Serviciul de Protecție și Pază de Stat nu s-au prezentat și nu au informat instanța despre motivele neprezentării, însă reprezentantul intimatului a depus o cerere de examinare a acuzei în lipsa sa.

Potrivit art.239 alin. (2) din Codul administrativ, participanţii la proces se citează. În citaţie se comunică locul, data şi ora şedinţei. Neprezentarea

participanţilor la proces nu împiedică instanţa de apel să decidă în privinţa apelului.

Astfel încît, Completul judiciar a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată a instanței de apel, procedura de citare fiind respectată.

Aprecierea instanței de apel:

Studiind materialele dosarului, prin prisma pertinenții și admisibilității, în raport cu argumentele invocate, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră apelul neîntemeiat, care urmează a fi respins cu menţinerea hotărârii primei instanţe, din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, examinînd cererea de apel, instanța de apel respinge apelul.

Potrivit art.194 alin.(1) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

În conformitate cu prevederile art.231 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit art.219 alin.(1) – (3) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Actele cauzei atestă cu certitudine că, la data de 14.04.2021, avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Vasile Popovici a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 dată în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul

structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și a recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.3-6).

Judecând cauza în fond, prima instanţă, prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani din 23 iunie 2022, a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Vasile Popovici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 dată în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și a recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată (f.d.43, 50-55).

Verificând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanței, Completul specializat în examinarea acțiunilor de contencios administrativ din cadrul Colegiului Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, soluția adoptată de instanța de fond este justă, iar în fortificarea acestei concluzii se impun a fi precizate următoarele.

În corespundere cu prevederile ar.221 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Prevederile art.220 alin.(1) al aceluiași act normativ, explică că, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87–93.

Din art.93 al Codului administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, se reține că, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sînt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine faptul că, din 01.04.2011, Vasile Popovici beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, calculată și stabilită în temeiul Legii nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat.

La 18.02.2021, Vasile Popovici s-a adresat cu o cerere Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău sect. Centru, prin care a solicitat recalcularea pensiei prin includerea perioadei 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță în vechimea de muncă din care i s-a stabilit pensia, la data de 31.03.2011. (f. 2 dosar administrativ)

Prin Decizia CTAS Chișinău, sect. Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 a fost respinsă cererea de recalculare a pensiei pe motivul că pretențiile nu se încadrează în prevederile art.61 al Legii nr. 1544/1993 şi că circumstanțele invocate nu constituie temei de recalculare a pensiei. (f. 3 dosar administrativ)

Vasile Popovici, nefiind de acord cu decizia CTAS Chişinău, sect. Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, la 16.03.2021, s-a adresat cu o cerere prealabilă Casei Naţionale de Asigurări Sociale prin care a solicitat reexaminarea cererii şi emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă cererea de recalculare a pensiei. (f. 24 dosar administrativ)

Potrivit răspunsului CNAS nr.P-536/21 din 20.03.2021, reclamantul/apelant a fost refuzat în satisfacerea cererii prealabile.(f. 20-21 dosar administrativ)

La 14 aprilie 2021 avocatul Eugeniu Mustață, în interesele lui Vasile Popovici, în termenul stabilit de lege, a depus prezenta acțiune.

Completul judiciar, generalizând revendicările reclamantului/apelant, aşa cum au fost susţinute în cursul judecării litigiului, conchide că instanţa de fond just a constatat că, acţiunea reclamantului este neîntemeiată.

La acest capitol, Completul judiciar conchide că circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite şi elucidate pe deplin de către instanța de fond.

Conform prevederilor articolului 10 alin. (1) Cod administrativ prevede că, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.(2) Decizia autorităţii publice privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate prin activitatea administrativă ilegală este un act administrativ individual.

Articolul 11 din Codul Administrativ prevede categoriile actelor administrative individuale

(1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile –actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

b) acte favorabile –actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel.

(2) Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terţii, ale căror drepturi sînt afectate de actul administrativ individual, nu sînt destinatarii acestuia.

Conform art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 19 Cod administrativ, cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Conform art. 9 alin. (1) și (2) Cod administrativ, prin petiție, în sensul prezentului cod, se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. Prin cerere se solicită emiterea unui act administrativ individual sau efectuarea unei operațiuni administrative.

Conform art. 69 alin. (1) și (2) Cod administrativ, procedura administrativă se inițiază la cerere sau din oficiu. Procedura administrativă inițiată din oficiu începe odată cu efectuarea primei acțiuni procedurale, iar cea inițiată la cerere se consideră inițiată din momentul depunerii cererii. În cazul depunerii unei petiții, autoritatea publică este obligată să inițieze o procedură administrativă.

În conformitate cu art.208 alin. (1) - (3) Cod administrativ, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege. Dacă autoritatea publică competentă decide cu privire la cererea prealabilă, deşi termenul pentru depunerea cererii prealabile nu a fost respectat, acţiunea în contenciosul administrativ este oricum admisibilă. Această prevedere nu se aplică în cazul în care printr-un act administrativ individual este favorizat un terţ. Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

Potrivit art.162 alin. (1) şi alin. (3) Cod administrativ, procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

Conform art.31 alin.(2) și (3) al Legi nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 cererea de pensionare și actele necesare se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului, unde se înregistrează în mod obligatoriu. Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

Conform art.40 al Legi nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată la Casa Națională de Asigurări Sociale. În caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Socialei, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă.

Respectiv, rezumând cele relatate în raport cu normele procedurale aplicabile speței, Completul de judecată constată că reclamantul/apelant Vasile Popovici a respectat procedura prealabilă de soluționare a litigiului și termenul de depunere a acțiunii în instanța de judecată competentă, iar careva temeiuri prevăzute de art.207 Cod administrativ de inadmisibilitate a acțiunii nu au fost stabilite din care motive acțiunea este admisibilă.

În conformitate cu art.225 din Codul Administrativ, (1) Instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ.

(2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) şi-a exercitat dreptul discreţionar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar;

d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

La caz, Completul de judecată reține că, obiectul material al prezentei acţiuni de contencios administrativ î-l constituie de fapt cerința reclamantului Vasile Popovici în circumstanțele expuse de anulare a refuzurilor autorității și obligarea pîrîtei să emită actul administrativ individual favorabil prin care să se dispună recalcularea pensiei prin includerea perioadei 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate în cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Popovici Vasile, începând cu 31.03.2011 și a recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021. Deci, suntem în prezența unei acțiuni în obligare.

În corespundere cu art.1 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar şi în organele afacerilor interne.

Conform art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabileşte pensie după eliberare din serviciu. Persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislaţie, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne şi care au dreptul la pensie în conformitate cu art.13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

Iar, în corespundere cu art. 7 în coroborare cu art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabileşte o singură pensie, la alegerea lor.

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 50 alin. (1) lit. b) din aceeaşi Lege, pensiile se stabilesc pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne - de la data eliberării din serviciu, dar nu mai devreme de ultima zi în care au fost asiguraţi cu soldă.

În contextul normelor enunţate, reiese că legislatorul a stipulat concret momentul apariţiei dreptului pentru stabilirea și primirea pensiei militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne.

Sub acest aspect şi având în vedere că, din data de 01.04.2011 Vasile Popovici beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor sus-indicate, este evident că instanţa de fond, examinând cauza, întemeiat a concluzionat despre necesitatea respingerii acţiunii lui Vasile Popovici. Or, deşi ultimul, începând cu 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 s-a reangajat în activitatea din cadrul Serviciului de Protecţie şi Pază de Stat, aceste circumstanţe nu pot constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la

stabilirea acesteia a vechimii de muncă obţinute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 01.04.2011.

Or, dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o singură dată, şi anume, după eliberarea din serviciu, însă cu dreptul de recalculare, dar în condiţiile legii.

Astfel, ţinând cont de faptul că din solicitările expuse în acțiune, obiectul acţiunii ţine anume de dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor sociale, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestaţii sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, Completul de judecată pentru a nu leza dreptul lui Popovici Vasile la proprietate va analiza temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, care reglementează expres că, *recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.* Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Din sensul logico-juridic al normei art. 61 din Legea nr. 1544-XII din data de 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri rezultă cert şi expres trei situaţii în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, şi anume:

1) existenţa documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei;

2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi;

3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul prin contract.

Completul de judecată relevă că, Curtea Constituţională în decizia de inadmisibilitate din 07 decembrie 2021, a statuat, cu titlu preliminar că, Legea nr.

1544 din 23 iunie 1993 prevede că pensia pentru vechime în muncă se stabileşte ţinând cont de vechimea în serviciu și de mărimea soldei achitate în ultimul an de muncă, având relevanţă în acest sens şi faptul dacă, persoana a atins vârstă limită de aflare în serviciu sau nu (articolele 2, 13 şi 14 din Lege). Alineatul (2) al aceluiaşi articol din Lege prevede o singură excepţie de la această regulă, i.e. pentru (*i*) persoanele din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri (*ii*) cărora li s-a prelungit, peste limita de vârstă stabilită de legislaţie, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne şi (*iii*) care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din Lege (*iv*) cărora li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite. Doar în cazul în care condiţiile menţionate sunt întrunite cumulativ, este acordată pensia pentru vechime în muncă, fără eliberarea persoanei din serviciu.

Curtea Constituţională în decizia sa de inadmisibilitate din 07 decembrie 2021, a mai indicat că, pensionarea în baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 este posibilă fie la atingerea vârstei limită de aflare în serviciu stabilită de lege, fie înainte de această vârstă limită - în acest din urmă caz pensionarea este posibilă doar dacă persoana acumulează vechimea în muncă, care-i conferă dreptul la pensie. Curtea observă că, spre deosebire de limita de vârstă, care face imposibilă reangajarea într-o funcţie militară sau publică cu statut special, dată fiind împlinirea vârstei limită de aflare în serviciu [e.g. articolul 38 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 288 din 16 decembrie 2016], vechimea în muncă nu reprezintă un impediment pentru reangajarea persoanei. În acest caz, persoana obţine, după reangajare, atât pensia, cât şi salariul în baza raporturilor de muncă, din care se calculează şi se achită contribuţiile sociale de stat. Astfel, pensionarea în baza vechimii în muncă şi reangajarea persoanei într-o funcţie militară sau publică cu statut special au determinat, în practică, mai multe litigii privind obligarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale de Stat la recalcularea pensiei. Fiind sesizată cu solicitarea de recalculare a pensiei, autoritatea a refuzat, precizând că recalcularea pensiei este posibilă doar dacă raporturile de serviciu continuă după pensionare.

Astfel, Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ precizează că din data de 01.04.2011, apelantul Vasile Popovici este beneficiar de pensie, în conformitate cu Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Serviciul de Protecție și Pază de Stat.

Ulterior, după stabilirea pensiei, apelantul în perioada 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 și-a desfășurat activitatea în cadrul Serviciului de Protecţie şi Pază de Stat.

Analizând cele trei temeiuri/condiţii de recalculare a pensiei menţionate supra în coraport cu situaţia apelantului, Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ constată, că Vasile Popovici nu se încadrează în niciuna din aceste temeiuri/condiţii. Or, art.61 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, nu prevede în niciun fel faptul, că militarii, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne au dreptul la recalcularea pensiei în cazul, în care au fost reîncadraţi în funcţie şi au activat în continuare în funcţia deţinută anterior, prin ce li s-a mărit perioada de vechime în muncă.

Totodată, Curtea Constituţională în decizia de inadmisibilitate din 07 decembrie 2021, a indicat expres că, dreptul la pensie nu se stabileşte în mod automat, ci pe baza cererii titularului. Astfel, exerciţiul dreptului la pensie ţine de titular, care decide când şi în ce condiţii să obţină pensia. Aşadar, de vreme ce titularii sunt cei care decid cu privire la condiţiile de pensionare, Curtea a relevat că aceştia trebuie să-şi asume consecinţele acestor decizii. De altfel, persoanele pot să prevadă efectele acestor decizii, inclusiv anumite inconveniente financiare legate de cuantumul pensiei calculate. Mai mult, imposibilitatea recalculării pensiei speciale poate fi prevăzută de subiectele legii, la nevoie, cu ajutorul unor profesionişti ai dreptului. Aşadar, Curtea nu a luat în considerare argumentele din sesizări privind existenţa unei ingerinţe în articolul 16 din Constituţie. Criteriul continuării neîntrerupte a raporturilor de serviciu după atingerea plafonului de vârstă face ca categoriile în discuţie să nu se afle în situaţii comparabile.

Completul judiciar, analizînd în cumul cele relatate supra reține că, instanța de fond corect a aplicat normele de drept care se referă speței, a dat apreciere completă obiectivă şi sub toate aspectele probelor, iar hotărîrea contestată este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanţilor la proces.

Astfel, nu pot fi reţinute argumentele apelantului cu referire la faptul că prima instanţă a aplicat incorect prevederile normelor de drept material și că concluziile primei instanțe expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, deoarece susţinerile date vin în contradicţie cu cele relatate mai sus.

Din considerentele menţionate şi avînd în vedere faptul, că hotărîrea primei instanţe este întemeiată şi legală, iar argumentele invocate de către apelant sînt neîntemeiate, Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău ajunge la concluzia de a respinge apelul şi de a menţine hotărîrea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(l) lit.a) Cod administrativ, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

D E C I D E :

Se respinge cererea de apel înaintată de Vasile Popovici.

Se menţine hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 23 iunie 2022.

Decizia este executorie de la emitere, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Preşedintele completului, Veronica Negru

Judecătorii Ecaterina Palanciuc

Ina Dutca

Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. T.Avasiloaie

Dosarul nr. 3a-1656/22
(2-21055423-02-3a-05122022)

O P I N I E S E P A R A T Ă
a judecătorului Curții de Apel Chișinău
Ecaterina Palanciuc

27 septembrie 2023 mun. Chișinău

emise în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Vasile Popovici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la obligarea autorității publice de a emite actul administrativ individual favorabil privind recalcularea pensiei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 27 septembrie 2023 a fost respins apelul declarat de către Vasile Popovici împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 23 iunie 2022, prin care a fost respinsă acțiunea depusă de către Vasile Popovici împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 emise în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și recalcularea pensiei reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiate.

Nu sunt de acord cu decizia menţionată, astfel, avînd o altă opinie asupra soluţionării cererii de apel declarată de către apelantul Vasile Popovici împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 23 iunie 2022.

Verificînd legalitatea hotărîrii contestate pe baza materialului din dosarul cauzei, pronunţîndu-mă asupra motivelor invocate în apel, conchid că în cauza respectivă se impunea soluţia admiterii cererii de apel declarată de către Vasile Popovici, casarea hotărîrii Judecătoriei Chişinău (sediul Rîșcani) din 23 iunie 2022 cu emiterea unei noi hotărîrii cu privire la admiterea acțiunii.

Astfel, consider că prima instanță, **prin hotărîrea emisă neîntemeiat a conchis respingerea acțiunii.**

Din materialele cauzei rezultă că, reclamantul/apelant, din 01.04.2011, Vasile Popovici beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, calculată și stabilită în temeiul Legii nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat.

În data de 18.02.2021, Vasile Popovici s-a adresat cu o cerere Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău sect. Centru, prin care a solicitat recalcularea pensiei prin includerea perioadei 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță în vechimea de muncă din care i s-a stabilit pensia, la data de

31.03.2011. Prin decizia CTAS Chișinău, sect. Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021 a fost respinsă cererea de recalculare a pensiei pe motivul că pretențiile nu se încadrează în prevederile art.61 al Legii nr. 1544/1993 şi că circumstanțele invocate nu constituie temei de recalculare a pensiei.

Vasile Popovici, nefiind de acord cu decizia CTAS Chişinău, sect. Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, în data de 16.03.2021, s-a adresat cu o cerere prealabilă Casei Naţionale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat reexaminarea cererii şi emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă cererea de recalculare a pensiei. Prin răspunsul CNAS nr.P-536/21 din 20.03.2021, s-a respins cererea prealabile.

În data de 14 aprilie 2021 avocatul Eugeniu Mustață, în interesele lui Vasile Popovici**,** în termenul stabilit de lege, a depus acțiune împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 emise în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și recalcularea pensiei reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, încasarea cheltuielilor de judecată, care prin hotărârea supusă apelului a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Consider că, instanța de fond, analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale invocate de reclamant/apelant neîntemeiat a conchis legalitatea refuzului al autorității în recalcularea pensiei, care la momentul adresării era deja beneficiar de pensiei pentru vechime în muncă stabilită conform Legii asigurări cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23.06.1993. Or, în ședința de judecată cu certitudine s-a stabilit că, reclamantul/apelant a solicitat recalcularea pensiei în temeiul art.61 Legii asigurări cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23.06.1993.

În acest context, rețin că, art.61 din Legea nr.1554 din 23.06.1993 cert și expres prevede trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată și anume:

1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării;

2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare, ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi;

3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vîrstă termenul de aflare în serviciul militar.

Prin urmare, este neîntemeiat argumentul intimatei cu privire la faptul că, recalcularea pensiei se face doar în baza actelor ce au existat până la data stabilirii pensiei, dar nu au fost

prezentate ulterior, deoarece legea de pensionare menționată nu admite doar astfel de situații juridice.

Astfel, nu poate fi reținut argumentul intimatului precum că, cererea apelantului nu cade sub incidența art. 61 din Legea 1544/1993, care nu prevede expres recalcularea pensiei după eventuala reangajare, din considerentul că, anume din prevederile art. 61 alin.(1) din Legea 1544/1993 rezultă că, dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi, respectiv cererea reclamantului/apelant întrunește situația a doua menționată mai sus, ce îi permite recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu stabilită anterior în cazul reangajării.

Declarativ, apreciez și argumentul intimatului precum că, prevederile art.61 normei citate prevăd prezentarea ulterioară a actelor suplimentare, ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Argumentul dat se combat prin prevederile propoziției a doua alin.(1) art. 61 al Legii asigurări cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23.06.1993, care indică expres, dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Or, interpretarea a prevederilor art. 61 din Legea 1544/1993 sub aspectul că nu poate fi temei de recalculare a pensiei acele circumstanțe care nu sânt indicate expres în normă, în contextul în care norma nu prevede exhaustiv nici o circumstanță, este una neîntemeiată, din motivul că, la prezentarea ulterioară a actelor suplimentare, ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei legislatorul nu a indicat faptul că aceste acte trebuie să fi existat până la data stabilirii pensiei și nici nu rezultă din lege acest fapt.

Cu referire la prevederile art. 61 alin. (2) al Legii susmenţionate invocate de intimat relev că, ele nu sunt aplicabile speței, fiind neîntemeiate, deoarece această normă reglementează situaţia de recalculare a pensiilor categoriei respective de pensionari ca urmare a continuării activităţii peste limita de vîrstă, situaţie juridică ce nu se regăseşte în speţă. Or, apelantul a solicitat recalcularea pensiei, prezentînd acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei.

În acest context, resping ca neîntemeiat și argumentul intimatului privind lipsa prevederilor legale, ce ar oferi dreptul apelantului de a beneficia de recalcularea pensiei sale pentru vechime în muncă, or, lipsa unei reglementări exprese a situaţiei date nu poate fi apreciată ca fiind justificat refuzul de recalculare a pensiei prin prisma art.195 Cod administrativ, art. 5 alin. (2) Cod de procedură civilă şi jurisprudenţa CtEDO.

Totodată, consider că, urmează a fi respins și argumentul intimatului precum că, apelantul pretinde de fapt la o stabilire camuflată repetată a pensiei. Însuși din conținutul cererii depuse urmează că apelantul a solicitat recalcularea pensiei și nicidecum stabilirea repetată a pensiei, deci continuarea achitării unei pensii în cuantum mai mic de cît cel stabilit

de lege va duce la încălcarea gravă a dreptului de proprietate al reclamantului/apelant asupra părții de pensie neprimită, fapt ce ar încălca atât un drept constituțional, cât și ar contraveni practicii judiciare naționale și principiilor CEDO.

La acest capitol, reținem că, prima instanță n-a reținut că, reclamantul/apelant urmărește scopul obținerii unei pensii mai bune, drept garantat de art.47 alin.(2) al Constituției RM, respectiv o interpretare abuzivă în defavoarea părții slabe (pensionarului) a prevederilor legale, ce stabilesc recalcularea pensiei, duce în mod inevitabil la încălcarea nu doar a prevederilor legale naționale, dar și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte.

Așadar, chiar dacă dreptul la pensie nu este un drept de sine stătător, consacrat și apărat ca atare de Constituția RM și CEDO, grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale, a fost asimilat de către Curte și anume condiții unui drept de proprietate (proces denumit ”socializare a noțiunii de bunuri”), iar în consecință protecția dreptului la pensie oferită de art.47 din Constituție este ”condimentată” cu protecția oferită de art.46 din Constituție și art.1 al Protocolului al CEDO. Or, în cazul dat persistă un ”grad dublu” de protecție a dreptului la pensie, atît din perspectiva dreptului fundamental consfințit în art.47 din Constituția Republicii Moldova, art.22 din Declarația Universală a drepturilor Omului, art.12 din Carta Socială Europeană Revizuită, art.9 din Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, cît și din perspectiva dreptului de proprietate garantat prin dispozițiile art.46 din Constituție și art.1 Protocolul 1 al CEDO.

Prin urmare, o interpretare diferită a normei sus invocate, este inadmisibilă, deoarece contravine principiului securității raporturilor juridice, degajat de art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, în parte ce ține de previzibilitatea legii în corelare cu principiul încrederii legitime. Întru susținerea opiniei sale, instanța de apel invocă jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene (cauzele Facini Dori v Recre, 1994, Foto-Frost v Hauptzollant *Lübeck* Ost, 1987), principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă, prin urmare să nu fie interpretativă și folosită împotriva părții slabe.

În cauza Dacia SRL c. Moldovei, Curtea a menționat că, o lipsire de proprietate poate fi justificată dacă se dovedește că, aceasta este, *inter alia*, ”în interes public” și ”în condițiile prevăzute de lege”, iar orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie să corespundă cerinței de proporționalitate. Statul trebuie să dispună de motive întemeiate pentru a pune în funcțiune orice ingerință privind dreptul la proprietate, aceasta urmînd a fi nu doar legală, urmărind un scop legitim de protecție a interesului general, dar și necesară în vederea atingerii acelui scop și în același timp rezonabilă și proporțională, adică cel mai bine plasată să asigure un echilibru just între interesele general și individual implicate la caz.

Nu este suficient ca o măsură privativă de proprietate să urmărească un obiectiv legitim ”de utilitate publică”, trebuie să existe un raport rezonabil, de proporționalitate între mijloacele utilizate în scopul vizat, un ”just echilibru” între exigențele interesului general și imperativele drepturilor fundamentale ale individului, echilibru rupt dacă persoana în cauză a suportat ”o sarcină specială și exorbitantă” (cauza Sporrong și Lonnroth c. Suediei 23.09.1982).

În consecință, conchid că, reangajarea apelantului în data de 14.08.2019 după stabilirea pensiei acestuia pentru vechime în muncă în data de 01.04.2011, respectiv modificarea drepturilor salariale ale acestuia pe perioada beneficierii de pensie şi realizării activităţii de

muncă, examinată în cumul cu faptul că la data depunerii cererii intimatului, 18.02.2021, acesta a acumulat vechimea în muncă de *25 ani, 09 luni, 21 zile*, îi permite recalcularea pensiei ținînd cont și de prevederile art. 13 lit. a) și art. 14 lit.a) Legii asigurări cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23.06.1993, care stipulează că, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art.13 lit.a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vîrstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit.a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume. Iar art.13 lit.a) prevede că, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, pînă la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform următorului tabel:

De la 1 iulie	**Vechimea în serviciu**
2011	20 ani 6 luni
2012	21 ani
2013	21 ani 6 luni
2014	22 ani
2015	22 ani 6 luni
2016	23 ani
2017	23 ani 6 luni
2018	24 ani
2019	24 ani 6 luni
2020	25 ani

La acest capitol, reţin că, conform cererii reclamantului/apelant adresată pîrîtei/intimat, reiese că acesta a prezentat Casei Naționale de Asigurări Sociale date ce confirmă vechimea acestuia în muncă la data depunerii cererii (*25 ani, 09 luni, 21 zile)* cuantumul drepturilor salariale încasate, ce ofereau dreptul reclamantului după eliberarea recentă din funcţie de a pretinde recalcularea pensiei reieşind din sumele încasate pînă la eliberarea secundă din funcţie, iar această concluzie reiese din coroborarea prevederilor art. 13 lit. a), art.14 lit. a) şi art.44 ale Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, potrivit cărora, persoana care întruneşte condiţiile vechimii în muncă stabilită dispun de dreptul la calcularea cuantumului pensiei reieşind cumulativ din vechimea în muncă înregistrată şi cuantumul drepturilor salariale încasate la data respectivă.

Prin urmare, resping ca neîntemeiat și argumentul intimatului precum că, prevederile normative citate indică faptul că pensia se calculează din salariul obţinut ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii, dar nicidecum nu prevede că şi în cazul apariţiilor temeiurilor de recalculare a pensiei, aceasta urmează a fi efectuată după aceiaşi formulă, respectiv, concluzia intimatei precum că, apelantul pretinde de fapt la o stabilire camuflată repetată a pensiei, nu îşi găseşte confirmarea. Or, recalcularea pensiei reieşind din media lunară pe ultimele 12 luni, precedente datei de concediere, nu poate fi interpretată ca fiind o stabilire camuflată a pensiei, ori, potrivit pct.4 lit.a) al H.G. nr.78/94, pentru calcularea mediei lunare a recompenselor, plăţilor, sporurilor şi suplimentelor se stabilesc ultimele 12 luni calendaristice **precedente concedierii** (decedării) (de la data de 1 pînă la data de 1).

Astfel, odată ce se constată că perioada de activitate înregistrată după stabilirea pensiei urmează a fi inclusă în vechimea în muncă nu pot fi luate drept bază veniturile realizare anterior, ci urmează a fi luate în calcul veniturile realizare în ultimele 12 luni, precedente datei de eliberare din serviciu.

Mai mult ca atît calcularea vechimii în serviciu se confirmă prin actul menționat, fiind emis de angajator, care a eliberat în acest sens confirmarea respectivă şi care constituie un act administrativ, iar în cazul în care organul, care stabilește pensia nu a contestat acest act, nu mai poate respinge recalcularea vechimii, ca fiind un act obligatoriu pentru acesta.

În asemenea circumstanțe, consider că este neîntemeiată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 emise în procedura prealabilă, urmînd a fi obligată Casa Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și recalcularea pensiei reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, cu încasarea cheltuielilor de judecată. Or, conform art. 224 alin. (1) lit.b) din Codul administrativ, examinînd acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

Pe cale de consecință, în timp ce am semnat cu respect decizia instanţei de apel, totuşi nu sunt în situaţia de a împărtăşi opinia majorităţii completului de judecată privind respingerea cererii de apel declarată de către Vasile Popovici împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 23 iunie 2022, exprimînd convingerea că în speţă se impunea soluţia prevăzută de art.240 alin.(1) lit.c) Cod administrativ, care stipulează că examinînd cererea de apel, instanţa de apel adoptă o decizie prin care casează integral hotărîrea primei instanței și emite o nouă decizie, privind admiterea apelului și casarea integrală a hotărîrii instanței de fond cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii depuse de către Vasile Popovici**,** anulînd decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Chișinău, Centru nr.91/2021/3322 din 26.02.2021, decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.P-536/21 din 29.03.2021 emise în procedura prealabilă, obligînd Casa Naționale de Asigurări Sociale

să emită actul administrativ individual privind recalcularea pensiei reclamantului prin includerea perioadelor 14.08.2019 - 11.12.2020 și 15.12.2020 - 09.02.2021 de activitate din cadrul structurilor de forță, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Vasile Popovici, începând cu 31.03.2011 și recalcularea pensiei reieșind din vechimea în muncă de 25 ani, 09 luni, 21 zile din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 09.02.2021, cu restituirea cheltuielilor de judecată.

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău Ecaterina Palanciuc